

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

พระราชประวัติ

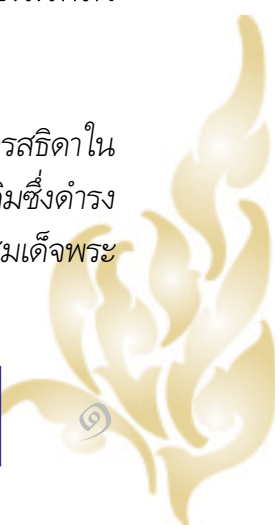
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐ ณ โรงพยาบาลเมานท์ออบอร์น (Mount Auburn) เมืองเคมบริดจ์ มลรัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ทรงเป็นพระราชโอรสพระองค์เล็กในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก กับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อแรกประสูติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระเชษฐภคินี และพระบรมเชษฐาธิราช คือ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล*

การอภิบาลเมื่อทรงพระเยาว์

เนื่องด้วยสมเด็จพระราชบิดา สิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๗๒ ดังนั้น การอภิบาลพระราชโอรสธิดาซึ่งยังทรงพระเยาว์ทั้ง ๓ พระองค์ จึงเป็นหน้าที่สมเด็จพระราชชนนีผู้ทรงสำเร็จการศึกษาด้านพยาบาลและการสาธารณสุขเกี่ยวกับโรงเรียน พระองค์จึงทรงเน้นและให้ความสำคัญต่อด้านพระสุขภาพและพระพลานามัยของพระราชโอรสธิดา ประกอบกับทรงเป็นผู้มีระเบียบวินัย ใฝ่พระทัยด้านการศึกษาและแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ทรงมีพระอัธยาศัยที่เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม และคุณธรรม ทรงมีพระจริยาวัตรที่อ่อนโยน และมีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยสูง คือ การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น ทรงปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาคโดยไม่ถือชั้นวรรณะ ทรงขยัน ประหยัด มัธยัสถ์ ไม่โปรดความหรูหรา ฟุ่มเฟือย และประการสำคัญที่สุดคือทรงมีความรัก และความห่วงใยประเทศชาติเป็นที่ยิ่ง

ด้วยวิธีการในการอภิบาลพระราชโอรสธิดาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และทรงกลม่อเมลา (socialization) พระราชโอรสธิดา ด้วยแนวทางซึ่งทรงยึดปฏิบัติภายในครอบครัว “มหิดล” ของพระองค์ เป็นเหตุให้พระราชโอรสธิดาทรงเป็นเจ้านายที่ทรงได้รับความเคารพเทิดทูน และจงรักภักดีจากพลสกนิกร ก็ด้วยพระราชจริยาวัตรและพระราชกรณียกิจที่ทรงอุทิศเพื่ออาณาประชาราษฎร์ และประเทศชาติ นั้นเอง โดยเฉพาะทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงมีคุณูปการต่อประเทศชาติอย่างอเนกอนันต์ถึง ๒ พระองค์

* วันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๐ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประกาศพระราชโอรสธิดาในสมเด็จพระเจ้าฟ้าซึ่งพระชนนีทรงศักดิ์ชั้นสมเด็จ และซึ่งมารดามีได้เป็นเจ้าขึ้นดำรงพระยศเป็น “พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า” จากแต่เดิมซึ่งดำรงพระยศเป็น “หม่อมเจ้า” เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จขึ้นครองราชย์ จึงได้มีการประกาศเฉลิมพระเกียรติยศสมเด็จพระราชบิดาและพระราชชนนี พระเชษฐภคินี และพระอนุชา

การศึกษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลที่เปิดสอนที่บ้านของมิสซิสเดวิส (Mrs.Davies) ต่อจากนั้น เมื่อพุทธศักราช ๒๔๗๕ ทรงย้ายมาศึกษาที่โรงเรียนมาแตร์เดอีได้ไม่นาน เพราะต่อมาเมื่อเดือนเมษายนพุทธศักราช ๒๔๗๖ สมเด็จพระชนนีทรงพาพระราชโอรสธิดาเสด็จออกจากประเทศไทย ไปประทับ ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองของไทยเกี่ยวกับการแต่งตั้งองค์รัชทายาท ตลอดจนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และเพื่อการรักษาพระพลานามัยของเจ้านายเล็กๆ ทั้ง ๓ พระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงเข้ารับการศึกษาโรงเรียนเดียวกับสมเด็จพระบรมเชษฐาตั้งแต่ระดับประถมจนจบชั้นมัธยมศึกษา คือโรงเรียนประอมเมียร์มองต์ (Miremont) และเมื่อกลับถึงพระตำหนักในตอเนี่ยนก็ยังทรงศึกษาภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาฝรั่งเศส อังกฤษ และเยอรมัน ส่วนระดับมัธยมศึกษาทรงเข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนใหม่แห่งภาคสวิตเซอร์แลนด์ที่ใช้ภาษาฝรั่งเศส (Ecole Nouvelle de la Suisse Romande) สำหรับระดับอุดมศึกษาทรงเข้ารับการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยโลซานน์ โดยทรงศึกษาในสาขาสหวิทยาการศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์

เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคตโดยกะทันหัน ณ พระที่นั่งบรมพิมานในพระบรมมหาราชวัง สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชจึงเสด็จขึ้นครองราชสมบัติต่อมา แต่เนื่องจากยังทรงมีพระราชภารกิจด้านการศึกษาจึงเสด็จพระราชดำเนินกลับไปยังประเทศสวิตเซอร์แลนด์เมื่อพุทธศักราช ๒๔๘๙ เพื่อทรงศึกษาต่อ ณ มหาวิทยาลัยเดิม โดยทรงเลือก

ศึกษาวิชากฎหมาย และวิชารัฐศาสตร์ เทนวิชาวิศวกรรมศาสตร์ที่ทรงศึกษาอยู่เดิม

เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๙๒ ทรงหมั้นกับหม่อมราชวงศ์หญิงสิริกิติ์ กิติยากร ธิดาในหม่อมเจ้ากันขัตตมงคล กิติยากร (ภายหลังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาเป็นพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ) และหม่อมหลวงบัว กิติยากร ณ เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๙๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดงานพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสกับ

หม่อมราชวงศ์หญิงสิริกิติ์ กิติยากร ณ พระตำหนักสมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าในวังสระปทุม พร้อมกับมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาหม่อมราชวงศ์หญิงสิริกิติ์ กิติยากรเป็นสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์

เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกตามแบบอย่างโบราณราชประเพณี ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง เสด็จพระบรมนามาภิไธย ตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า **“พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศร รามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร”**

พระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ ๙ เป็นตรารูปไข่ ใช้รูปพระที่นั่งอัฐทิศ ประกอบด้วยวงจักร กลางวงจักรมีอักขระเป็นอุ หรือ เลข ๙ รอบ ๆ มีรัศมี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** ในโอกาสนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ เป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี

เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงผนวช ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ประทับจำพรรษา ณ พระตำหนักปั้นหย่า วัดบวรนิเวศวิหาร มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี เป็นผู้สำเร็จราชการทรงปฏิบัติราชการแผ่นดินแทนพระองค์ตลอดเวลา ๑๕ วัน ที่ทรงพระผนวชอยู่ และจากการที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้อย่างเรียบร้อยเป็นที่พอพระราชหฤทัย จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๙

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดีเลิศ ทรงมีแนวพระราชดำริด้านการศึกษาที่ลึกซึ้ง ทรงเห็นว่าการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาคนมนุษย์ และการศึกษาไม่จำกัดเฉพาะการศึกษา

ในระบบเท่านั้น ทรงเน้นเสมอว่าการศึกษาคือการศึกษาตลอดชีวิตไม่มีวันสิ้นสุด ดังพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๑ ตอนหนึ่งว่า

“...การศึกษานั้นเป็นเรื่อของตัวเองทุกคนและไม่ใช่เฉพาะในระยะหนึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงในระยะเดียวไม่ใช่อย่างนั้น ตั้งแต่เกิดมาก็ต้องศึกษาเติบโตขึ้นมาก็ต้องศึกษา จนกระทั่งถึงขั้นที่เรียกว่าอุดมศึกษา อย่างที่ท่านทั้งหลายกำลังศึกษาอยู่ หมายความว่า การศึกษาที่ครบถ้วน ที่อุดม ที่บริบูรณ์ แต่ต่อไปเมื่อออกไปทำหน้าที่งาน การศึกษาก็ต้องศึกษาต่อไปเหมือนนั้นก็มิฉะนั้นคนเราก็อยู่ไม่ได้...ความจริงเมื่อถึงปริญญา แม้จะปริญญาเอกแล้ว ก็ต้องศึกษาต่อไปตลอด หมายความว่า การศึกษานี้ไม่มีสิ้นสุด...”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรอบรู้และทรงหมั่นวิริยะอุตสาหะในการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ความรู้ในแนวพระราชดำริของพระองค์มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ การเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรจะทรงศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและทรงสอนให้เห็นจริงด้วยการปฏิบัติ หากต้องทรงทดลองค้นคว้าเพิ่มเติมและได้ผลสรุปประการใด ทรงมีพระเมตตาที่จะถ่ายทอดความรู้นั้นให้เป็นประโยชน์แก่ราษฎรเพื่อนำไปพัฒนาตนเองต่อไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องของการพัฒนา ทรงเน้นการพึ่งตนเองเป็นสำคัญ หรืออีกนัยหนึ่งการมีเศรษฐกิจแบบพอเพียง การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนนั้น ทรงเน้นโครงสร้างพื้นฐานหลักที่จำเป็นต่อการผลิต คือ แหล่งน้ำ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตพืชผลของเกษตรกรเมื่อชุมชนแข็งแรงดีแล้วก็อาจจะมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านอื่น ๆ ต่อไป ทั้งนี้ การพัฒนาจะต้องสามารถยกระดับและปรับปรุงคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากแนวพระราชดำริที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร ที่ทรงให้ความหมายของการพัฒนากับคณะเยาวชนจังหวัดปทุมธานี เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓ ว่า

“...พัฒนาที่หมายถึงทำให้มั่นคง ทำให้ก้าวหน้า การพัฒนาประเทศก็ทำให้บ้านเมืองมั่นคง มีความเจริญ ความหมายของการพัฒนาประเทศนี้ก็เท่ากับตั้งใจจะทำให้ชีวิตของแต่ละคนมีความปลอดภัย มีความเจริญ มีความสุข...”

การจะพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคง ทรงถือว่า “คน” เป็นปัจจัยสำคัญ เป็นศูนย์กลางของงานพัฒนาชาติบ้านเมือง โดยเฉพาะคนที่มีการศึกษาครบถ้วนทั้งทางด้านศีลธรรม จรรยา วิชาการ และวิชาชีพไปพร้อมกัน นอกจากนี้ ยังทรงเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในการพัฒนา แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงให้ความสำคัญและเน้นการพัฒนาในทุกด้านอย่างสัมพันธ์กัน ทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์ธรรมชาติ

